

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:3850

av **Andreas Carlson m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Motivering

Anslagsförslag 2018 för utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (KD)
1:1 Polismyndigheten	24 516 124	
1:2 Säkerhetspolisen	1 492 507	
1:3 Åklagarmyndigheten	1 519 317	+15 000
1:4 Ekobrottsmyndigheten	677 008	
1:5 Sveriges Domstolar	5 601 459	+35 000
1:6 Kriminalvården	8 648 702	
1:7 Brottsförebyggande rådet	148 270	
1:8 Rättsmedicinalverket	425 276	
1:9 Gentekniknämnden	5 547	
1:1 Brottsoffermyndigheten	47 233	+20 000
0		
1:1 Ersättning för skador på grund av brott	121 953	
1		
1:1 Rättsliga biträden m.m.	2 354 657	
2		

1:1	Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	39 987	
3			
1:1	Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	24 174	
4			
1:1	Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	47 157	
5			
1:1	Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten	18 272	
6			
1:1	Domarnämnden	8 140	
7			
1:1	Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet	81 000	
8			
<hr/>			
	Nya anslag		
	Kommunala insatser mot våldsbejakande terror		+30 000
	Beredskapspolis		+40 000
	Forced marriage unit		+10 000
	Summa	45 776 783	+150 000

Avvikelser gentemot regeringen

Miljoner kronor

		Avvikelse från regeringen (KD)		
		2018	2019	2020
<hr/>				
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet				
1:3	Åklagarmyndigheten	+15	+15	+15
1:5	Sveriges Domstolar	+35	+22	+22
1:10	Brottsoffermyndigheten	+20	+20	+20
<i>Nya anslag</i>				
	Kommunala insatser mot våldsbejakande terror	+30	+30	+30
	Beredskapspolis	+40	+40	+40
	Forced marriage unit	+10	+10	+10
	Summa	+150	+137	+137

En fungerande rättsstat – oundgänglig för ett gott samhälle

En fungerande rättsordning är oundgänglig för ett gott samhälle. Rättsväsendet måste utvecklas så att det kan möta morgondagens behov och påfrestningar och garantera medborgarna rättstrygghet i ett internationaliserat samhälle. I ett gott samhälle överförs de demokratiska värdena och värderingarna från generation till generation. Utan dessa kommer relationerna mellan människor inte att fungera i vardagslivet. Tilliten och förtroendet måste utgå ifrån att respekten för varje människas unika värde är införlivad

hos varje medmänniska. Rättsstatens uppgift är att ge en ram för dessa värden. Den skall syfta till att skapa en samlevnad med trygghet och respekt mellan människor och bidrar därmed också till att upprätthålla samhällets grundvärden.

Den kristdemokratiska rättspolitikerna bygger på insikten om människans ofullkomlighet. Brottlighet har alltid förekommit och kommer alltid att förekomma. Staten ska sträva efter att begränsa brottsligheten så långt det är möjligt. Det är avgörande för att upprätthålla människors förtroende för polisen och det övriga rättsväsendet.

Polisen ska vara effektiv och ges de verktyg som behövs för att på ett slagkraftigt och rättssäkert sätt komma åt vardagsbrottsligheten. Detta är viktigt för att allmänhetens förtroende för polisen och det övriga rättsväsendet ska upprätthållas.

Svensk polis står i dag inför stora utmaningar. Situationen är mycket ansträngd. I ljuset av gängskjutningar som uppstår i de utsatta områdena runt i landet dräneras polisens resurser. Den utvecklingen förstärks ytterligare av att brotten är svårutredda eftersom få är villiga att prata med polisen. Resursbristen förvärras också av att brotten inte är enskilda händelser, utan en del av en brottskedja som involverar exempelvis narkotikahandel, övergrepp i rättssak och andra brott. Om en person grips, tar andra dennes plats i det kriminella nätverket. Slås ett kriminellt nätverk ut, etablerar sig ett annat. Polisen behöver kraftiga resurstillskott för att med uthållighet kunna stävja utvecklingen. Idag blir konsekvensen i stället att andra brottslingar går fria. Våldtäktsanmälningar, sexualbrott mot barn, bostadsinbrott med mera läggs på hög när Polisens resurser koncentreras mot gängen. Den utvecklingen måste brytas, främst med hjälp av fler poliser. Människor som blir utsatta för brott måste kunna lita på att rättsväsendet agerar. Ett rättsväsende som står upp för de mest utsatta är en förutsättning för ett gott samhälle som håller samman.

Kristdemokraterna menar att all brottslighet, även vardagsbrottsligheten, måste bekämpas. Idag avskrivs många polisanmälningar, framför allt gällande bostadsinbrott och skadegörelse, närmast omgående. Där är upplärningsfrekvensen också oroväckande låg, endast två procent av brotten klaras upp. Det finns därför en betydande risk att många i dag uppfattar att polisanmälningar vid exempelvis bostadsinbrott görs för försäkringsbolagets räkning för att få ut ersättning, sedan avskrivs ärendet om det inte finns klara bevis vilket det sällan gör. Detta är mycket olyckligt eftersom det leder till att allmänheten förlorar sitt förtroende för polis och rättsväsende. Alla brott, inklusive bostadsinbrott, överfall, våld och hot, bilstölder, klotter och skadegörelse, ska snabbt utredas. Även den grova gränsöverskridande

brottsligheten, den ekonomiska brottsligheten, mc-klubbar med grov kriminell belastning, den alltmer växande ungdomsbrottsligheten såsom gängbrottsligheten, brott med rasistiska inslag samt våld mot kvinnor och barn ska bekämpas kraftfullt. Nödvändiga åtgärder ska vidtas för att bekämpa barnpornografi- och narkotikabrott samt människohandel.

Brottsligheten måste mötas med både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder. Snabba insatser krävs exempelvis genom lokalpolisverksamhet, samarbete mellan polis och socialtjänst samt då det gäller unga människor mellan skola, föräldrar, väl fungerande ungdomsrotlar och narkotikarotlar.

Det långsiktiga arbetet som handlar om förebyggande insatser är också av största vikt. Vi hävdar att de vuxnas insatser betyder mycket för att få barn och unga att avstå från att börja begå brott. Föräldrar och andra vuxna som har ansvar för barnuppfostran måste därför stöttas i sin uppgift. Det är de vuxna i familjen och i skolan som ska ge ungdomarna sin identitet och sociala trygghet, inte gängmedlemmar som i många förorter till storstäderna. Vi måste också kunna stötta de vuxna så att de kan vara närvarande och delaktiga i de ungas liv. Fasthet och konsekvens är viktiga signaler i detta preventiva arbete. Att de vuxna i familjen får mer tid för barnen har en rad positiva följdverkningar för barnet. Det är i sig brottsförebyggande. Familjestabilitet bör därför eftersträvas som ett grundläggande mål för samhället och även som en brottsförebyggande resurs.

Kristdemokraterna anvisar till utgiftsområde 4 Rättsväsendet i förhållande till regeringens förslag ytterligare 150 miljoner kronor för år 2018 på Sveriges domstolar, Åklagarmyndigheten, Brottsoffermyndigheten, en återinförd beredskapspolis, Nationella insatsteam mot våldsbejakande extremism, och en Forced marriage unit.

Polisen

Svensk polis har en mycket ansträngd situation. Den nya organisationen har inte gett de resultat med effektiviseringar och större lokala resurser som det fanns förhoppningar om och vilket var syftet med omorganisationen. Nu krävs stora satsningar under lång tid för att tillföra polisen rätt resurser. Regeringen satsar 7,1 miljarder på polisen de kommande tre åren. Den satsningen matchar vi fullt ut. Men drygt hälften av denna satsning är redan in-tecknad för att täppa till hål i verksamheten.

Vi föreslår att 10 000 fler poliser anställs till 2025. Hälften av dessa ska utbildas som vanligt och resterande 5 000 med en ettårig utbildning. För den sistnämnda gruppen införs en ny polisanställningsform, där både kommun och stat finansierar tjänsterna men Polismyndigheten är huvudman. Detta förslag syftar till att öka polisens effektivitet och förstärka tryggheten i hela landet.

Det behövs fler poliser, men det räcker inte som lösning på problemen inom svensk polis. Den stora utmaningen är att få de som i dag arbetar som poliser att stanna kvar i yrket. Många poliser känner stor frustration och otillräcklighet i en allt tuffare arbetsmiljö. Det krävs åtgärder som förbättrar arbetsituationen för svensk polis och höjer attraktiviteten för yrket så att inte fler poliser väljer att sluta. Därför avsätter Kristdemokraterna två miljarder över tre år som en särskild lönesatsning. Utan kraftiga tillskott på lönerna kommer vi inte nå målet om 10 000 fler poliser till 2025.

Kristdemokraterna menar att det finns poliser, exempelvis i yttre tjänst, som har halkat efter i löneutvecklingen och därför avsätter vi medel som skulle räcka till en rejäl lönesatsning för dem med lägst löner. Om de medel vi avsätter skulle användas till en lönehöjning för de poliser som halkat efter skulle det räcka till mellan 4 000 och 5 000 kronor extra per månad per polis i yttre tjänst. I vår satsning på lönehöjningar finns även utrymme för höjd OB-ersättning, som framför allt träffar poliser i yttre tjänst. Dock är lönebildning en fråga för arbetsmarknadens parter, varför vi överlåter själva utformningen av en lönesatsning till dem.

De strukturella problemen inom Polismyndigheten behöver åtgärdas. Vi har tidigare föreslagit att rikspolischefen ska ersättas med en chef med polisiär erfarenhet. Det är viktigt. Men det krävs ett förstärkt ledarskap inom hela myndigheten. Lokalpolisområdescheferna har i dag inte mandat att fatta beslut som rör den egna verksamheten. Lokala polischefer ska ges ett starkare mandat över verksamheten. De ska förfoga över sin egen budget och fatta anställningsbeslut och därmed bättre kunna möta de behov som finns lokalt. Vi avsätter 50 miljoner för kompetensutveckling i hela organisationen för ett stärkt polisiärt ledarskap.

Vi föreslår också att ett nytt organ inom polisen inrättas, Polisens forskningsinstitut. Vi avsätter 20 miljoner kronor till den verksamheten. Polisenära forskning är avgörande för att mäta effekten av olika polisiära taktiker och tillvägagångssätt och att utveckla arbetsmetoder. Det finns i dag bara en handfull polisforskare i Sverige. För att utveckla svensk polis krävs mer forskning på hur polisens arbete kan förbättras. Samtliga satsningar på Polisen görs inom befintlig ram.

Kristdemokraterna ser behovet av fler civilanställda som snabbt kan frigöra polisiära resurser. Polisens arbetsuppgifter kan därmed renodlas och arbetssituationen förbättras. Civilanställda kan exempelvis avlasta i utredningsarbetet, med administration och vid gränskontrollerna. En satsning på fler civilanställda är en satsning på fler synliga poliser.

Kristdemokraterna föreslår att beredskapspolisen återinförs och avsätter 40 miljoner kronor per år till det som ett nytt anslag. Beredskapspoliser är civilpliktiga poliser som kan kallas in vid allvarliga eller omfattande störningar på samhället ur ordnings- eller säkerhetssynpunkt. På så sätt kan polisiära resurser som i dag används för exempelvis bevakning frigöras och polisens förmåga höjas. Vår satsning innebär cirka 2 000 beredskapspoliser på sikt.

Åklagarmyndigheten och domstolarna

Satsningarna på Polismyndigheten är viktiga, men hela rättskedjan behöver stärkas. Regeringen har aviserat ett antal satsningar på rättsliga biträden, Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten, för att nämna några. Vi matchar samtliga dessa och stoppar dessutom regeringens neddragning på Sveriges domstolar. För att vår satsning på Polisen ska få fullt utslag genom hela rättskedjan satsar Kristdemokraterna 50 miljoner extra på Åklagarmyndigheten och Sveriges domstolar för 2018.

Motverka våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism, och inte minst den våldsbejakande islamismens ökade aktivitet i Europa, innebär att Sverige måste förstärka sin beredskap att förebygga, bemöta och bekämpa terrorism.

Kristdemokraterna har tidigare föreslagit förstärkningar av Säkerhetspolisen och välkomnar att regeringen presenterat en satsning om 45 miljoner kronor för 2019. Därför anslår vi samma förstärkning som regeringen.

Staten måste ta ett större ansvar för att motverka radikaliserings och hantera återvändare genom nationella insatsteam som operativt kan stödja kommunerna. Staten ska utforma fungerande avhopp- och anhörigstödsverksamhet, som specifikt riktar sig mot våldsbejakande islamister och som också involverar de muslimska trossamfundet i det förebyggande arbetet. Kristdemokraterna avsätter 30 miljoner kronor som nytt anslag för kommunala insatser mot våldsbejakande extremism 2018.

Brottsutsattas behov i fokus

Alla människor har rätt att känna sig trygga i vardagen. En minskad brottslighet är det bästa sättet att öka tryggheten. De som ändå drabbas av brott ska få stöd och hjälp till upprättelse. Att rättsväsendet lyckas med sina huvuduppgifter, det vill säga att utreda brott, gripa misstänkta och döma de skyldiga, är en del av denna upprättelse. Personer som utsatts för brott måste få information om hur rättsprocessen går till, om vilka möjligheter till stöd i processen som finns och de måste bli underrättade om vad som sker i det enskilda ärendet.

Rättsprocessen upplevs av många brottsdrabbade som påfrestande. För att orka gå igenom rättsprocessen måste brottsdrabbade få ett professionellt och medkännande bemötande av rättsväsendets myndigheter. Det kräver medvetenhet om brottsdrabbades behov och reaktioner.

Kristdemokraterna vill öka statens finansiering av vittnesstödet. I alla landets tingsrätter finns det volontärer som, helt utan ersättning, ställer upp som stöd för målsägande och vittnen. De finns där för att informera och ge stöd åt den som känner sig rädd och orolig. Stödverksamheten finansieras idag i huvudsak ur Brottsofferfonden och genom donationer från företag, men saknar helt finansiering från statens sida. Stödet till brottsoffer och vittnen i rättegångar är idag underfinansierat. Det vore rimligt att staten gick in och finansierade en del. Brottsoffermyndigheten och Domstolsverket bör få i uppdrag att se över hur ett sådant ekonomiskt stöd ska vara utformat för att förbättra vittnesstödsverksamheten.

Ett långsiktigt statligt ekonomiskt stöd ska utgå till de lokala ideella brottsofferstödjande verksamheterna. Till stor del har det statliga stödet till den ideella sektorns arbete med brottsoffer utgjorts av projektbaserade pengar som utbetalats under en begränsad tidsperiod. Staten har flera olika finansieringskanaler för det lokala brottsofferstödjande arbetet. Dels fördelas bidrag till centralorganisationerna Roks och SKR via Socialstyrelsen, dels kan lokala kvinnojourer tillsammans med kommunen söka bidrag hos länsstyrelsen. För att skapa kontinuitet och långsiktighet i verksamheterna är det angeläget att stödet blir förutsägbart. Därför föreslås att statens bidrag till föreningar som verkar inom brottsoffersektorn ska fördelas direkt till de lokala verksamheterna av Brottsoffermyndigheten.

Brottsofferjourerna arbetar med ideella resurser och knappa medel. Kristdemokraterna vill stärka detta arbete och avsätter därför 20 miljoner kronor mer än regeringen till 1:10 Brottsoffermyndigheten för år 2018.

Forced Marriage Units

Kristdemokraterna vill inrätta en särskild enhet inom Polismyndigheten vars uppgift är att hjälpa flickor och pojkar som riskerar att giftas bort mot sin vilja. Sådana enheter finns i Storbritannien och i Norge och kallas Forced Marriage Units. Både den norska och den brittiska verksamheten beskrivs som mer verksamhets- och departementsöverskridande, vilket uppfattas som viktigt. Vidare har de ett mer aktivt arbete när det gäller utlandsärenden. Enligt uppgift har det norska teamet inte större möjlighet att agera utomlands än det svenska, men de har ett mer välutvecklat system för att hantera sådana ärenden, bland annat har särskilda rådgivare i frågor om tvångsäktenskap och könsstympning placerats vid ett antal norska utlandsmyndigheter. Länsstyrelsen Östergötland har sedan 2003 regeringens uppdrag att förebygga hedersrelaterat våld. Deras upplevelse är att handlingsutrymme, rutiner, resurser och upparbetad samverkan kring transnationella ärenden ofta saknas inom myndigheter i Sverige. Erfarenheten är också att detta saknas även vid svenska utlandsmyndigheter. Samtidigt betonar man från det svenska kompetensteamets sida att det är arbetet med att skydda barn och unga i Sverige som måste prioriteras då det är där problemet uppstår, d.v.s. innan ett eventuellt bortförande.

I Storbritannien kan man utfärda ett dokument kallat "Forced Marriage Protection Order" som gör rättsliga åtgärder möjliga mot en förälder som inte inom en viss tid (ofta 48 timmar) återför flickan/pojken, eller kan påvisa var han eller hon finns. Det kan innebära häktning och i förlängningen fängelse i upp till sju år, om barnet inte återförs. Det gör det svårt för en familj att dölja att deras son eller dotter är bortförd och skylla på att han eller hon är på semester. Men framförallt har detta en stark preventiv effekt. Sedan 2008 har nästan 900 sådana dokument utfärdats.

För att uppnå en verksamhet som kan arbeta långsiktigt och med stöd av lagstiftning behöver det nationella kompetensteamet permanentas med befogenheter liknande det brittiska Forced Marriage Unit. En sådan verksamhet skulle behöva operera från en myndighet direkt under polisen. Kristdemokraterna föreslår därför att en enhet enligt brittisk modell inrättas inom i utgiftsområde 4 under Polismyndigheten anslag 1:1. Lämpligt kunde vara att förlägga enheten hos Nationella operativa avdelningen. Vi tillför 10 miljoner kronor för detta ändamål som ett nytt anslag.

För att betona allvaret i de brott som begås i hederns namn vill Kristdemokraterna införa en lagstiftning som särreglerar hedersbrott i brottsbalken. Det ger högre skadeanspråk, verkar avskräckande och ger möjlighet att straffa fler personer

än en. I dagens läge finns ett stort mörkertal då dessa brott ofta hamnar utanför brottsstatistiken. En särslagstiftning skulle ge en tydligare bild av problemets omfattning och ge ett bättre underlag för att kunna sätta in nödvändiga åtgärder.

Kristdemokraternas politik och förslag för rättsväsendets olika delar presenteras vidare i kommittémotioner om polisen, kriminalvården, brottsoffer, terrorism samt tydliga reaktioner mot brott.

Andreas Carlson (KD)

Sofia Damm (KD)

Tuve Skånberg (KD)

Mikael Oscarsson (KD)